MEDEDELINGEN

HEEMKRING OKEGEM

39ste jaargang, 2014, nr. 1-2
VERSCHIJNT DRIEMAANDELIJKS
Afgiftekantoor Ninove 1
1ste- 2de trimester

Provinciale
Oost-Vlaanderen
Centrale Bibliotheek

BESTUURSLEDEN

Voorzitter: Herman Van Isterdael, Idevoordelaan 27, Okegem
(054/32.23.02)
Secretaris: Patrick Praet, Kievitlaan 25, Ninove
(054/32.71.58)
Penningmeester: André Segers, Bievegemstraat 18, Roosdaal
(054/33.65.68)
Bestuursleden:
Jozef Van der Speeten, Residentie Tobias, Kasteelstraat 43,
9470 Denderleeuw (053/42.45.20)
Godelieve De Deyn, Kouterbaan 34, Okegem
(054/33.48.70)
Herman Brantegem, Hazeleerstraat 24, Okegem
(053/68.04.51)

Uitgegeven met de steun van het stadsbestuur van Ninove (100 euro).

Verantwoordelijke uitgever: Herman Van Isterdael, Idevoordelaan 27,
9400 Okegem-Ninove

Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.
Een jaarabonnement op Mededelingen Heemkring Okegem kost amper 4 Euro. Erelid wordt men vanaf 6 Euro. Lid worden kan door de som te storten op rekeningnummer BE46 8508 1934 3436 - SPAA BE 22 van Heemkring Okegem.

Voorzijde: foto van het gezin Van Cotthem - Straetmans. De identificatie van de personen is terug te vinden in het artikel van Jozef Van der Speeten, p. 17-20 (foto: Gemma Van der Speeten)

Okegemse soldaten gesneuveld tijdens de Eerste Wereldoorlog

Herman Brantegem

Na de demobilisatie in 1919 keerden de meeste Belgische soldaten terug naar huis. Uiteraard was er de treurnis over de mannen die de oorlog niet overleefd hadden. In Okegem werden ze nadien niet vergeten. Zo werd op 22 november 1919 op de dorpsplaats in de buurt van de kapel een vrijheidsboom geplant ter nagedachtenis van de slachtoffers. Op 14 mei 1930 besliste de Gemeenteraad een gedenksteen te laten plaatsen aan de westelijke kerkgevel waarop de namen van de gesneuvelden en vermiste soldaten van de oorlog 14-18 zouden gebeiteld staan. Op de gedenksteen staan de namen van de gesneuvelden die in Okegem woonden bij het uitbreken van de oorlog. Bij deze gelegenheid werd onderstaand bidprentje uitgegeven (bron: Heemkring).

Genadige Jezus, geef hunne ziel de eeuwige rust.

†

ROEMRIJKE SLACHTOFFERS

van den wereldoorlog

plechtig herdacht den 13e Juli 1930.

De Luyck Jozef

Kales, 6 Januari 1915.

De Doncker Eugeen

Kales, 20 Januari 1915.

Steylemans Lodewijk

Chelmsford, graafschap Essex (Engeland) 9 April 1915.

Van Cotthem Alphonse

Steenstraete, 11 Mei 1915.

Goelens Eduard

Vinckem (W.-Vl.), 6 October 1918.

Vetsuypens Alphonse

Eerbiedig en dankbaar, groeten wij U, dappere Helden, voor 't Vaderland gestorven. Na God hebben wij aan U en aan uwe getrouwe wapenbroeders onze redding, onze verlossing uit 's vijands slavenbanden te danken. Voordeel hebben wij getrokken uit uwen heldenmoed: mochten onze dankbare gebeden en de eerbied voor uwe gedachtenis U eenigzins vergelden 't geen gij voor ons gedaan hebt.

Druk. G. Van de Putte. Aalst.

Wij vervolledigen de lijst met de gesneuvelden die geboren zijn te Okegem maar op het ogenblik van het begin van de oorlog in een andere gemeente woonden. Het gaat om Edouard Asselman en Albertus De Laen. Vervolgens bespreken we de zes Okegemnaars die in 1930 uitdrukkelijk werden herdacht.

Asselman Edouard

(Foto: Liedekerks Heemkundig Genootschap)

Edouard werd op 5 september 1880 te Okegem geboren als achtste uit een gezin van elf kinderen. Vader Guillielmus Leopoldus, landbouwer geboren te Okegem, was gehuwd met Rosalia Van de Perre, een kantwerkster afkomstig uit Liedekerke. Het gezin woonde op de Rattenbergstraat.

Edouard huwde op 31 oktober 1907 op 23-jarige leeftijd met Maria Louisa De Schrijver, 22 jaar en huishoudster. Zij was de dochter van Judocus (steenbakker-gast) en van Joanna Catharina Segers, (huishoudster). Ze woonden te Liedekerke in de Meerschstraat en hadden twee kinderen.

Edouard werd opnieuw opgeroepen op 1 augustus 1914. Hij was klaroenspeler bij de 10de linie 1/11 en had stamnummer 53202. Hij sneuvelde te Nieuwpoort op 2 januari 1915 op 34-jarige leeftijd. Hij was in totaal 5 maanden en 2 dagen aan het front.

Hij ligt begraven te Ramskapelle (graf Sm.1904) en zijn naam staat vermeld op het herinneringsmonument te Liedekerke.

Wij smeeken U, geef voor zijn sneven
In ruil, o Heer, hem 't eeuwig leven.

BID VOOR DE ZIEL
VAN ZALIGER

Eduard ASSELMAN

ECHTGENOOT VAN

Maria Louisa DE SCHRIJVER

Soldaat bij het 10e Linieregiment

geboren te Okegem, den 6 September 1884,
en gevallen op het veld van eer te Nieuwpoort
den 2 Januari 1915.

Wanneer de noodklok over 't land den oorlog uitklepte, ging zijn hart op in gloeiende liefde voor zijn Vaderland. Hij trok dan op voor de verdediging van den Vadergrond zoo laffelijk aangevallen en moedig streed hij tot hij ten offer viel voor volk en land.

De krijgsman die sterft om zijne broeders te redden, om de haardsteden en de heiligdommen van het Vaderland te beschermen volbrengt een edele deugd in de hoogste mate. Wij menschen, wij bewonderen den heldenmoed van den krijgsman, zou het dan mogelijk zijn dat God dien niet aanvaardde met welgevallen en liefde ? K. M.

Vaarwel, beminde Echtgenoote, gij hebt door mijnen dood, een pijnlijk offer te brengen voor vrijheid en vrede. Ik begrijp uwe droefheid, maar troost U, want den heldendood is eervol in de achting der menschen, en schoon in de oogen van God.

Duurbare Kinderen, bidt veel voor uwen vader die door het volbrengen van zijn plicht u zoo vroeg ontnomen is.

De plechtige lijkdienst in de parochiale kerk van Liedekerke, op Maandag 28 April 1919, om 9 uur (Zomeruur).

Drukk. Adolf Couck, Lichtenhoek, Denderleeuw.

(Bidprentje: Liedekerks Heemkundig Genootschap)

De Laen Albertus

Albertus werd geboren te Okegem op 5 september 1883 ten huize van Jozef Ghijsels, postbode en herbergier, wonende in de Beekstraat te Okegem. Hij was een natuurlijke zoon van Rosalia De Laen (geboren in Aalst op 30 december 1855), een ongehuwde handschoenmaakster.

De Laen Albertus werd erkend door zijn moeder te Pamel op 18 februari 1903. Albertus oefende verschillende beroepen uit: drukkersgast, werkman aan de spoorweg, arbeider, twijnder en grondwerker. Hij huwde op 23-jarige leeftijd op 10 mei 1907 te Ninove met Charlotta Branckaert, op dat ogenblik 17 jaar oud en fabriekswerkster. Ze hadden drie kinderen: Desiderus (geboren op 28 mei 1908), Elisa (geboren op 22 november 1909) en Joanna (geboren op 11 maart 1912. Het gezin woonde te Ninove in de Bleekstraat.

De Laen was soldaat 2de klas van de lichting 1904 en behoorde tot het 1ste linieregiment (stamnummer 101/54135). Albert was 1,62 m en had een ovaal gezicht met een hoog voorhoofd, grijze ogen met normale mond en neus, ronde kin en bruine haren. Hij werd opnieuw opgeroepen op 1 augustus 1914 en sneuvelde op 9 november 1914 te Diksmuide op 31-jarige leeftijd. Hij werd er op 10 november 1914 ook begraven.

Het overlijden van Albertus werd in 1923 bevestigd door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Oudenaarde die verklaarde '*dat het voor vaststaand dient gehouden dat De Laen Albert overleden is of "Gestorven voor België" te Dixmuide den tienden november negentien honderd veertien. Dat er geene overlijdensakte werd opgemaakt, afkondiging gedaan werd den 31 december 1922 in het dagblad "Le XX° siecle", den 30 december 1922 in "Le Bien Public" en den 22 december 1922 in het Staatsblad. De Laen Albert geboren te Okegem, soldaat bij het eerste Linie regiment, gehuisvest te Ninove, echtgenoot van Branckaert Charlotte, zoon van De Laen Rosalie. Ter openbare terechtzitting van 27 februari 1923.*'

Zijn naam staat vermeld op het oorlogsmonument te Ninove "Aan Onze Helden".

In 1925 huwde Alberts weduwe Charlotta een tweede maal, deze keer met Albertus Van Den Meersch, een mijnwerker geboren te Ninove op 19 mei 1886. Deze man was eveneens een oud-strijder 1914-1918 (Sm1906 Stamnummer 110/54276). Bij dit tweede huwelijk werden drie kinderen gewettigd.

De Luyck Joseph

Joseph werd op 12 juni 1893 te Okegem geboren. Vader Donatus Modest, een knecht-dagloner uit Ninove die op 7 oktober 1891 te Denderhoutem huwde met Maria Josepha De Putter, 30 jaar oud en handschoenmaakster. Maria overleed vier uur na de geboorte van haar zoon Joseph in haar woning op de Plaats te Okegem. Donatus De Luyck huwde een tweede maal op 28-jarige leeftijd op 1 mei 1895 te Okegem met Maria Sidonia Van der Donck (geboren te Okegem op 9 april 1872), een handschoenmaakster die op dat ogenblik 23 jaar oud was. Zij was de dochter van Germaan Van der Donck en Joanna Maria Van der Elst. Bij dit tweede huwelijk werden nog vier kinderen geboren te Okegem: Ida (10 oktober 1895), Leonia Hortensia (10 juli 1897), Rufinus (28 april 1899) en Theofiel (22 maart 1900).

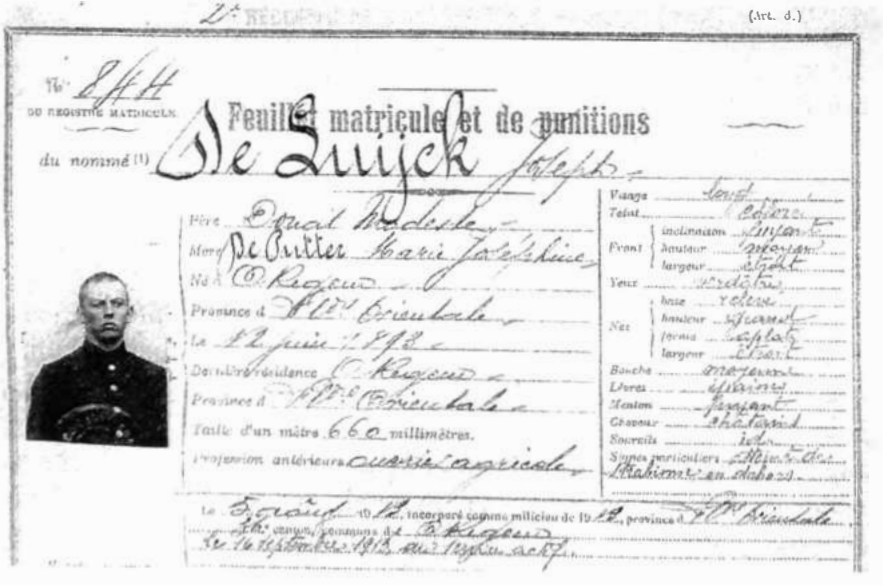

(Legermuseum, militair dossier Joseph De Luyck)

Joseph De Luyck was soldaat 2de klas van de lichting 1913. Hij behoorde tot het tweede regiment carabiniers. Zijn militair dossier omschrijft hem als 1,66 meter groot, met donker bruine haren en licht groene ogen. Joseph werd opgenomen in het militair hospitaal Ambulante Salon Richelieu (rue Jeanne d'Arc) in Calais op 15 januari 1915 en stierf er op 26 januari 1915 om 21.30 u. ten gevolge van bronchopneumonie (longontsteking). Hij werd er op 28 januari 1915 begraven op de stedelijke begraafplaats *Nord Boulevard du 8 mai*, op het Belgisch militair Erepark graf 433. De Luyck kreeg postuum verschillende eretekens: het Ereteken Postuum, het Oorlogskruis met Palm, het IJzerkruis, en de Overwinnings- en Herinneringsmedaille.

Zijn dood werd in 1923 bevestigd door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Oudenaarde die verklaarde dat Joseph was overleden *"op de 26ste januari 1915, om negen uur dertig van den avond, in het tijdelijk hospitaal rue Jeanne d'Arc, (...) soldaat van het 2° Regiment Carabiniers van het Belgisch leger, 1° Batallion 4° compagnie, stamnummer 844, geboren te Okegem (België) den 12 juni 1893 en er wonende, zoon van Donatus Modest De Luyck en van Maria De Putter. Opgemaakt de 27 januari, om vijf uren twintig minuten van den avond, volgens de verklaring van Alfred Debouche, oud 49 jaren, eerste sergeant majoor van de administratieve troepen van het Belgisch leger, en Emile Duvèries, oud 40 jaren, bediende van de milities te Calais"*.

De Doncker Eugeen

Eugeen werd geboren te Brussel op 16 december 1886 en was metselaar en spoorwegwerkman. Hij werd opgevoed te Pamel bij Felix De Vidts en Blondine Muylaert met wie hij verwant was. Hij huwde op 12 juli 1911 op 24-jarige leeftijd te Okegem met Maria Van Isterdael. Zij werd geboren op 2 juni 1890 in de Kattestraat te Okegem en werkte als handschoenmaakster en winkelierster. Het gezin had twee kinderen: Maria Julietta (Okegem, 9 mei 1912) en Irma Ida De Doncker (Okegem, 16 januari 1914). Beiden werden geboren in de Kattestraat.

Eugeen overleed op 10 januari 1915 in het hospitaal te Calais ten gevolge ontberingen opgelopen aan het IJzerfront. Hij was op dat ogenblik 28 jaar.

Foto van Eugeen De Doncker (ca. 1905)
(foto: Paul Timmermans)

De overlijdensakte werd ontvangen op 10 maart 1923 uit Calais en luidde als volgt: *"De twintigste januari 1915 vier ure namiddag, is overleden voor België te Calais Frankrijk: Eugène De Doncker, soldaat van het 6° Genie Regiment van het Belgisch Leger, geboren te Brussel, België, de 16 december 1886, woonachtig te Okegem, België, zoon van Philomène De Doncker, echtgenoot van Maria Van Isterdael, opgemaakt den 21 januari om vijf uren en tien 's avonds, op*

de verklaringen van Alfred De Bauche, oud 50 jaren, eerste sergeant majoor, van de administratieve troepen van het leger, gestationeerd te Calais, en van Emile Duvivier oud 58 jaren, bediende te Calais. Natuurlijke zoon van Philomena De Doncker."

Maria Van Isterdael huwde een tweede maal te Okegem op 7 maart 1930 met Felix De Roose en had nog drie dochters uit haar tweede huwelijk. Maria overleed op 24 januari 1962 in haar woning in de Leopoldstraat 74.

†

Die sterft voor zijn vaderland, schenkt zijn leven ten beste voor eene heilige zaak. De liefde inmers van God en die van 't vaderland zijn twee deugden, ja, twee deugden, die den strijdende soldaat bezielen met dapperheid en heldenmoed.

Het was ten jare 1095. De fanatieke musulman had veroverd het heilig land, dat onze goddelijke Zaligmaker had doorwandeld, en onteerden dezes graf. Een vrome man, Pieter de Eremijt deed een algemeenen oproep tot het kristene Europa om die smoode daad van den goddeloozen te vreken, en onder den roep: « God wil het » trok men met dulzenden op ten strijde. — Het was ten jare 1914, ons duurbaar België werdt bedreigd. De Koning sprak: «mijne dappere mannen, ten strijde, voor God en Vaderland », en als op eenen tooverslag, stond ons leger den vijand in 't gezicht. — Mijne duurbare vrouw, gij waart gelijk ik ook was getrouw aan eer en plicht. Ons afscheid viel ons pijnlijk en hertscheurend, doch de hoop van een spoedig en blijde wederziens, bleef ons nog over... God heeft anders geschikt, ik moest voor mijn duurbaar vaderland mijn bloed vergieten, dat het zoo zij: Gods wil is geschied. Ja vrouw en lieve kleine, vader zult gij hier niet meer wederzien. Mijn gedacht was op u in den strijd, mijn laatste gedacht was op u in mijn stervensuur, en nu dat ik ben bij den goeden God in den hemel, zou mijn gedacht op u niet zijn? o ja wel, van uit den hoogen zal ik op u denken, daar zal ik voor u bidden, daar zal ik den goeden God smeeken dat hij voortaan de vader en de beschermer mijner weduwe en kinderen zij.

En gij goedhertige pleegouders van Pamel, die aan mij, zoowel als aan uwe eigene kinders, zoo eene goede en kristelijke opvoeding hebt gegeven ontvangt nog eens mijnen dank, en aangezien ik u niet genoeg kan vergelden voor al het goed dat gij mij deed, zoo wil ik den Looner van het goed bidden dat hij ten uwentwege vervulle de zalige spreuk die hij op de wereld zijnde heeft gepredikt: " zalig zijn de hermhertigen, want zij zullen hermhartigheid verwerven,,.

Zoet Hert van Jesus wees onze toevlucht. 300 d. af.

Bidprentje van Eugeen De Doncker. Let op de patriottische formulering die bij dergelijke teksten als troost moest dienen voor de rouwende familie (bidprentje: Paul Timmermans)

Goelens Eduardus

Hij werd geboren op 12 augustus 1890 te Liedekerke en huwde op 23-jarige leeftijd op 1 mei 1914 te Okegem met Maria Rosalia Triest, geboren op 6 januari 1894 te Okegem (Eversem) en op het ogenblik 20 jaar oud en huishoudster. Eduardus verdiende de kost als mijnwerker. Het gezin kreeg één kind, Camilus Albertus, geboren op 30 januari 1915 te Okegem. De vader was gezien de oorlog afwezig. Camilus heeft nooit zijn vader gezien en was maar negen jaar oud toen zijn moeder stierf.

Eduardus gaf zich op als oorlogsvrijwilliger (D.D.G. 1914 – stamnummer 136/714 – 2e regiment Grenadiers). Eduardus werd van 29 mei 1915 tot 10 juni 1916 opgenomen in het militair hospitaal in Calais. Na een verblijf in Valloire verbleef hij een tweede maal op 18 maart 1917 tot 25 maart 1917 in Calais waarna hij overgebracht werd naar Rennes. Eduard werd gewond op 6 oktober 1918 en overgebracht naar het militair hospitaal Ambulante Océan in Vinkem en is er ook overleden. "Gesneuveld voor België" te Vinkem, zijn naam staat vermeld op het monument in Okegem "Aan onze Helden" .

(foto: Heemkring Okegem)

Hij is gesneuveld bij het laatste offensief te Vinkem, op amper één maand voor het einde van de oorlog. Dit overlijden is slechts na de wapenstilstand bekend geraakt te Okegem. Hij ligt begraven op het Militair Kerkhof in De Panne (nr. G0091).

De Rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde bevestigde *"dat Goelens Eduardus is "Gestorven voor België" te Vincken den 26ste*

oktober 1918, bericht werd ingeschreven in Okegem op 10 december 1925. Zoon van Camille en van Maria Vandenhaute".

Eduard had nog een broer Frans als soldaat in de oorlog 1914-1918.

Maria Triest trouwde later op 27-jarige leeftijd met Alexius Albertus Wachtelaer, een 42-jarige kleermaker en spoorwerker uit Ninove. Ook hij was een oud-strijder van de Grote Oorlog. Maria stierf op 30-jarige leeftijd op 1 april 1924 in haar woning in de Pamelstraat te Ninove.

Steylemans Karel Lodewijk Jozef

Karel Lodewijk Jozef Steylemans werd geboren op 6 februari 1893 in Okegem (Eversem). Zijn vader was Joannes Baptist, werkman en geboren te Denderleeuw op 8 juni 1866. Hij huwde met de 34-jarige Maria Catharina Van Vaerenbergh. Deze handschoenmaakster werd op 14 augustus 1866 ook in Eversem geboren. Hij groeide op in het gezin Bernard Van Vaerenbergh en Cesarine Grijseels en was dus de neef van Benoit Van Vaerenbergh.

Foto van Louis Steylemans en zijn makkers in de kazerne van grenadiers op de Zavel in Brussel (ca. 1913-1914). Steylemans zit op de eerste rij in het midden en toont zes vingers om aan te duiden dat hij nog zes maanden legerdienst moest verrichten. De oorlog stak hier een stokje voor. (foto: Jozef Van der Speeten)

Steylemans behoorde tot de lichting van 1913 (Stamnummer 50597, 1ste Grenadiers). Op 1 augustus 1914 werd hij ingedeeld bij het 2/III 1ste Regiment Grenadiers en op 7 november 1914 bij het 3/1 Regiment Grenadiers).

Karel Lodewijk Jozef werd gewond in de Slag aan de IJzer te Nieuwpoort op 20 oktober 1914 en werd op 30 maart 1915 overgebracht naar het Hylands Military Hospital in het Engelse Chelmsford waar hij op 9 april 1915 op 22-jarige leeftijd overleed. Hij werd begraven in Chelmsford op 13 april 1915.

Steylemans in het hospitaal van Chelmsford. De Okegemnaar zit links met de arm in een verband gewikkeld. Kort nadien overleed hij. Aangezien de kwetsuren niet onmiddellijk levensbedreigend lijken, roept deze foto toch wat vragen op. (foto: Jozef Van der Speeten)

Op 12 september 1923 werd de overlijdensakte van Steylemans te Okegem ontvangen. Deze bevestigde de dood van Louis: *'Ten jare negentienhonderd vijftien den negenden april is in het onderdistrikt Chelmsford, graafschap Essex, Engeland voor België gestorven: Karel Lodewijk Jozef Steylemans, soldaat bij het eerste Regiment Grenadiers, geboren te Okegem, den zesden februari achttienhonderd*

drie en negentig en gehuisvest, ongehuwden zoon van Jan Baptist Steylemans en van Maria Van Vaerenbergh.

In totaal was Steylemans 8 maanden en 9 dagen aan het front. Postuum werden hem de eretekens van Ridder in de Orde van Leopold II met Palm en het Oorlogskruis met Palm toegekend. Zijn naam staat vermeld op het Monument in Okegem "Aan onze Helden".

Foto op het bidprentje van Louis Steylemans
(foto: Jozef Van der Speeten)

Van Cotthem Alfons

Van Cotthem werd geboren te Okegem op 29 maart 1890 als tweede kind uit een gezin van acht. Hij was de zoon van Joannes Franciscus (Frans) Van Cotthem (10 februari 1859 – 6 februari 1940) en Maria Theresia Straetmans (29 december 1863 – 26 februari 1929), beiden geboren in Okegem. Joannes en Maria Theresia trouwden in Okegem op 22 juli 1887. Joannes was eerst pachter en vervolgens uitbater van het Hof te Hazeleer.

Alfons Van Cotthem (foto: Jozef Van der Speeten)

Alfons overleed op 11 mei 1915 te Steenstrate op 25-jarige leeftijd. Het vonnis van de Rechtbank van Eerste aanleg te Audenaerde zegt over zijn dood het volgende: *Verzoekschrift van 20 oktober 1923. Besluit dat het voor vaststaand dient gehouden dat, Van Cotthem Alphonsus is "Gestorven voor België" te Zuydschoote (Steenstraete)*

den elfden /twaalfsten mei negentienhonderd vijftien, dat er geen overlijdensakte werd opgemaakt. Gezien artikel 16 en volgende der wet van 28 juli 1921, dat de Rechtbank behage te verklaren dat het voor vaststaand dient gehouden dat in 't jaar negentienhonderd en vijftien den elfden/twaalfden mei is gestorven voor België te Zuydschoote (Steenstraete) Van Cotthem Alphonsus, geboren te Okegem, den 29 maart 1890, gehuisvest te Okegem, zoon van Jan Frans en van Straetmans Maria Adelina. Soldaat milicien 1910 – 1°Grenadiers 2/1 – Stamnummer 48150 – In dienst op 1 augustus 1914 bij het 4/II 2°Reg.Grenadiers – op 7 november 1914 tot 12 mei 1915, bij het I/II Reg. Grenadiers, in totaal 9 maanden en 12 dagen aan het Front. Overleden bij het gevecht te Steenstraete aan de Yperleé, oorspronkelijk begraven te Reninge hoeve Segers graf 13/624. Eretekens postuum – Ridder in de orde van Leopold II – Oorlogskruis.

Zijn naam staat vermeld op het Monument in Okegem "Aan onze Helden".

In de bijdrage van Jozef Van der Speeten wordt dieper ingegaan op de figuur van Alfons Van Cotthem (zie p. 17).

Vetsuypens Alphonsus

(foto: Heemkring Okegem)

Alphonsus werd geboren op 15 mei 1888 te Okegem in de Kattestraat als jongste kind uit een gezin van acht. Zijn vader was Franciscus (Sus Vet), landbouwer geboren te Okegem op 3 maart 1839. Hij huwde op 31-jarige leeftijd op 28 juli 1870 te Okegem met Maria Octavia Asselman, eveneens uit Okegem. De familie Vetsuypens-Asselman woonde aanvankelijk in de Kattestraat, nadien baatten ze tot na de Eerste

Wereldoorlog op het Dorp een café met boerderij uit.

Alphonus behoorde tot de lichting van 1908 (Stn. 101/56064). Zoals alle miliciens werd hij op 1 augustus 1914 opnieuw onder de wapens geroepen. Hij kwam bij de 1ste Linie terecht. De doodsomstandigheden van Alphonsus zijn niet helemaal duidelijk. Officieel zou hij op 10 november 1914 aan het IJzerfront overleden zijn. Zijn stoffelijke overschot werd nooit teruggevonden of ligt begraven als onbekend Belgisch soldaat zoals zovelen. Alphonsus werd 26 jaar. Zijn broer Karel Lodewijk die eveneens frontsoldaat was, overleefde de oorlog wel.

Zijn naam staat vermeld op het Monument in Okegem "Aan Onze Helden".

HEER, DAT UWE WIL GESCHIEDE!

ZALIGE † NAGEDACHTENIS VAN

ALFONS VETSUYPENS

geboren te Okegem den 15 Mei 1888,

gevallen voor het Vaderland

aan den Yser.

Wanneer de oorlog was ontstaan
Trok ik met moed naar het slagveld,
Om als kloek soldaat ten strijde te gaan
Met mijne vrienden als een held.
Mijn ouders waren mij ontrukt
Ik leefde bij mijn zuster zoo teer,
Die zorgde ook voor mijn geluk
Zij minde mij van harte zeer.
Ik had geen vader of moeder
Die mij nog konden bijstand biên,
Ik smeekte den Albehoeder
Mochte ik hen beiden wederzien.
Ik gaf geenen moed verloren
Van den begin tot aan den yser,
Voor 't vaderland waarin ik was geboren
Streden wij tegen den Duitschen keizer.
Wij met een klein getal soldaten
Met leeuwenmoed trokken wij te velde,
Dan trokken zij alles onder water
Wij stierven daar als kloeke helden.
Vaarwel aan al die leeft op aarde
Mijn broeders en mijn zusters teer,
Bidt God voor mij allen te gader
Nooit of nooit zie ik u niet meer.
Voor 't Vaderland voldaan mijn plicht
Ik zag droevig het einde naderen,
De wreede dood heeft haar werk verricht
Zoo stierven wij daar in de watren.
O goeden God van hier boven
Gij bestuurder van het aardrijk,
Laat mij met mijn ouders U loven
Vereenig ons in 't hemelrijk.

(bidprentje: Jozef Van der Speeten)

Voor de redactie van dit artikel gaat bijzondere dank uit naar Pierre Pauwels uit Aspelare die reeds 20 jaar gegevens verzamelt over de Eerste Wereldoorlog.

Bronnen:

- Documentatiecentrum – Koninklijk museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis Brussel
- Archief Pauwels Pierre, Aspelare.
- H. VAN ISTERDAEL. *Families en personen te Okegem (12° eeuw – 1909) en Impegem (Liedekerke 17° eeuw – 1804).* Okegem, 2009.

Alfons Van Cotthem

Jozef Van der Speeten

Alfons Van Cotthem werd geboren te Okegem op 29 maart 1890 als zoon van Jan Francis (Frans) en Maria Theresia Straetmans. Hij was soldaat bij het 2e Regiment Grenadiers 6e Divisie 18e Brigade 2e Bataljon 3e Compagnie nr. 48150. Hij sneuvelde op het ereveld nabij de Lisernemolen te Steenstrate op 11 april 1915 om halftien 's avonds en werd begraven in de nabijheid van de hulppost die ingericht was bij de hoeve Segers. Waren aanwezig bij de begrafenis: de aalmoezenier, de dokter van het regiment en twee grenadiers. Alfons Van Cotthem had vóór de oorlog zijn legerdienst gedaan te Laken bij het regiment van de grenadiers, Na een dienst van 18 maand verliet hij het leger op 14 maart 1912.

Foto van het gezin Van Cotthem. Eerste rij: Maria Rosalia (zuster Maria-Raphaël) – Frans – Maria Straetmans – Therèse – Celine. Tweede rij: Jozef – Louise – Alfons – Delphine – Maria (foto: Gemma Van der Speeten)

Het Ministerie van Oorlog deelde aan de familie Van Cotthem-Straetmans mee wat de nalatenschap was van hun gesneuvelde zoon. Die werd op 19 augustus 1919 door de burgemeester van Okegem aan de familie overgemaakt. Het ging om volgende zaken: een zakje brieven, een eenzelvigheidplaatje, twee pijpen, een mesje, twee potloden, een scapulier, drie medailles, een naaizakje, een geldbeugel en een postzegel van 0,25 fr. De brieven die hij persoonlijk had geschreven tijdens de oorlog aan de familie zijn in potlood geschreven en zijn goed bewaard. Hij meldt daarin hoe hij het stelt en wat hij al meegemaakt heeft. Het laatste bericht van hem is genoteerd op een militaire postkaart en gericht aan Arthur De Roeck op 24 maart 1915. Hij meldt hem dat hij in goede gezondheid is en dat hij een brief gekregen heeft van Amandus Van de Perre die dienst deed in de militaire bakkerij te Calais.

De slag bij Steenstrate

De gevechten bij Steenstrate (op de grens van Langemark-Poelkapelle en Zuidschote) maakten deel uit van de Tweede Slag om Ieper, een tevergeefse poging van de geallieerde legers om uit de Duitse omknelling te geraken. Na de slag aan de IJzer van 9 maart tot 15 juli 1915 werd de brigade grenadiers, die uiterst zware verliezen geleden had, samengevoegd tot één regiment van drie bataljons met drie compagnies. De drie gure wintermaanden na de grote slag waren voor de grenadiers een ware calvarietocht. Op 12 maart 1915 losten de grenadiers de Franse troepen af die langs het kanaal gelegen waren. Op dat tijdstip was de sector van Steenstrate zeer primitief ingericht. Er waren slechts enkele wankelende loopgrachten en slecht ingerichte schuilplaatsen.

De Duitse lijn werd beschut door enkele vooruitgeschoven posten van het Belgische leger. Met veel inspanning werd de sector in orde gebracht: loopgrachten en schuilplaatsen werden klaar gemaakt in de eerste lijn. Een tweede lijn tussen de Kemmelbeek en de Ieperlee werd ingericht. De derde lijn werd in orde gebracht tussen Pipegaele en Reninghe.

Op 7 april 1915 gaf de bevelhebber opdracht om een beperkte aanval uit te voeren. De ganse dag van 10 april werd het bruggenhoofd met tussenpozen beschoten door Duitse troepen, vooral in de avond nam het bombardement geweldig toe. Er werd een woeste tegenaanval uitgevoerd door twee pelotons. Dit ging gepaard met een groot verlies aan manschappen: 65 grenadiers werden gedood, gekwetst of gevangen genomen. Het is in deze week dat we de dood van Alfons Van Cotthem kunnen situeren.

Op 12 april rond 17 uur ontsnapt uit de Duitse loopgrachten een koperkleurige damp die gestuwd door de wind een zware wolk vormde en dicht bij de grond voortsloop in de richting van de verdedigers. Het ging om de eerste (chloor)gasaanval in de Westhoek. De soldaten brachten de handen aan de keel en stortten hopeloos neer. In deze hel van vuur en ondanks het gas voerde het regiment van de grenadiers wonderen van dapperheid uit. De Belgische vleugel hield stand en de vijandelijke vleugel op de westelijke oever van het kanaal was uiteengeslagen.[1]

Nieuwe rustplaats

Tijdens de oorlog kregen vele doden een voorlopige begraafplaats. Na 1918 werden heel wat graven samengebracht op grotere militaire begraafplaatsen. Dit was ook het geval met het stoffelijk overschot van Alfons Van Cotthem.

Het bestuur van de Krijgsbegrafenissen van Brugge meldde aan de familie Van Cotthem (Hazeleerstraat 21) dat het stoffelijk overschot van Alfons Van Cotthem, dat begraven lag bij de hoeve Segers, op 22 september 1922 was overgebracht naar het Belgisch Krijgskerkhof van Westvleteren waar het nu ligt onder grafnummer 349. Er is een arduinen gedenksteen opgericht die voorzien werd van een bronzen plaat waarop de naam en voornaam staat alsook het regiment, de

[1] M.S.B. DELFOSSE. *De grenadiers te Steenstraat. De gevechten van Steenstraat*, 1934, p. 7-13.

datum van overlijden en de eretekens die de dappere overledene gekregen had.

Het eerste graf van Alfons van Cotthem nabij de hoeve Segers, een boerderij die dienst deed als medische hulppost op ongeveer 2 km achter het front in Steenstrate. De man op de foto is een frontmakker die het graf van Alfons na de oorlog bezoekt

(foto: Jozef Van der Speeten)

Vader Frans en de familie bij het graf van Alfons Van Cotthem (foto: Jozef Van der Speeten)

Okegem en Nederland

De familie Hockers uit Helmond speelde tijdens de oorlog een belangrijke rol als doorgeefluik van informatie van Okegemse soldaten aan het front of van het nabij gelegen interneringskamp in Nederland. Via de drie zussen Maria, Antonia en Betsy Hockers gingen heel wat brieven in het geheim heen en weer tussen Okegem en het IJzerfront. Op de achterzijde van bovenstaande postkaart schreef Antonia Hockers aan Dominique De Boitselier in Okegem dat Alfons Van Cotthem 'op het veld van eer gevallen is in den slag der Yperlee den 11 mei 1915'. Zij vraagt om 'den vader van dezen gesneuvelden' nog niets bekend te maken, 'want slechte tijding is gevaarlijk'. Ze voegt er wel aan toe dat de soldaten Alfred François Van der Speeten en Joseph Van Isterdael 'beide nog in goede gezondheid zich bevinden' (postkaart: Jozef Van der Speeten).

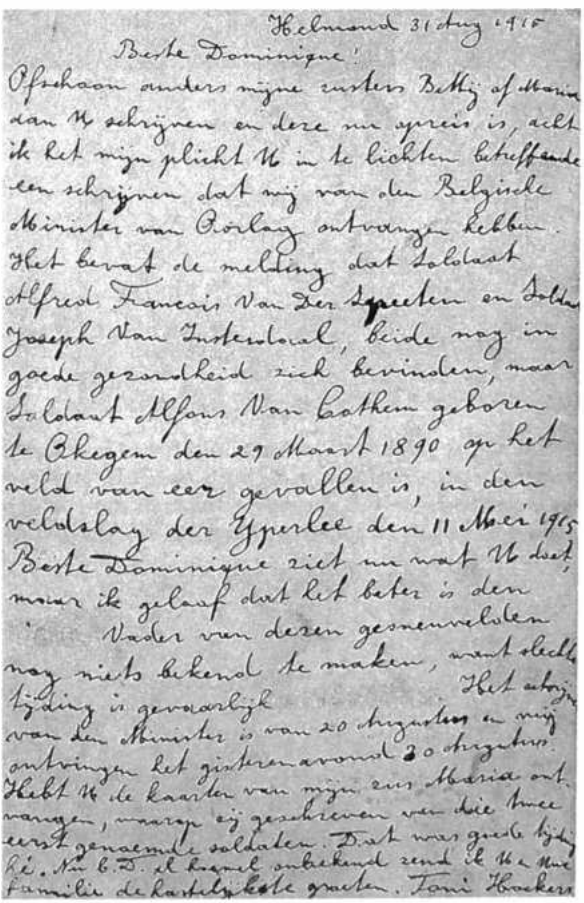

Helmond 31 Aug 1915

Beste Dominique!

Ofschoon anders mijne zusters Betty of Maria
dan U schrijven en deze nu aprees is, acht
ik het mijn plicht U in te lichten betreffende
een schrijven dat wij van den Belgische
Minister van Oorlog ontvangen hebben.
Het bevat de melding dat Soldaat
Alfred Francois Van Der Speeten en Soldaat
Joseph Van Insterdaal, beide nog in
goede gezondheid zich bevinden, maar
Soldaat Alfons Van Cothem geboren
te Okegem den 29 Maart 1890 op het
veld van eer gevallen is, in den
veldslag der Yperlee den 11 Mei 1915
Beste Dominique ziet nu wat U doet,
maar ik geloof dat het beter is den
Vader van dezen gesneuvelden
nog niets bekend te maken, want slechte
tijding is gevaarlijk Het schrijven
van den Minister is van 20 Augustus en wij
ontvingen het gisteren avond 30 Augustus.
Hebt U de kaarten van mijn zus Maria ont-
vangen, waarop zij geschreven van die twee
eerst genoemde soldaten. Dat was goede tijding
hé. Nu C.D. el hoewel onbekend zend ik U en Uwe
familie de hartelijkste groeten. Toni Hockers

Brevet van Okegemse oud-strijder van 1914-1918 duikt op in winkel te Ieper

Herman Brantegem

Bij zijn zoektocht naar gegevens over oud-strijders uit Groot-Ninove vond Pierre Pauwels een kader met een brevet van een Okegemse oud-strijder uit de Eerste Wereldoorlog in een etalage van een souvenirwinkel aan de Menenpoort te Ieper te koop. Pierre bezocht de winkel en de vraagprijs bedroeg 190 euro. Hij nam enkele foto's van het brevet en was zo vriendelijk ons de foto's en de gegevens van de oud-strijder te bezorgen.[2]

Het brevet is een 'Hulde aan het dankbare Vaderland' van oud-strijder Remigius Van Droogenbosch. Remi werd geboren op 19 maart 1890 te Okegem in het gehucht Eversem. Hij was het oudste kind uit een gezin van zeven. Vader Henricus en moeder Valentina Stoffijn waren beiden geboren te Liedekerke en vestigden zich in 1889 te Okegem. Ze hebben blijkbaar maar een korte periode te Okegem gewoond aangezien hun tweede kind te Liedekerke in 1892 is geboren.

Remi trad in dienst bij het leger in oktober 1910 bij de 5de Lansiers en dit tot 28 september 1912. Hij had stamnummer 1637 en werd teruggeroepen onder de wapens van 1 augustus 1914 tot 31 januari 1919. Hij was 54 maanden in dienst waarvan 52 maanden aan het front. Hij had vuurkaart nr. 16674 en behaalde acht frontstrepen. Op het brevet zijn de volgende medailles toegereikt: Overwinnings- en Herinneringsmedaille 1914-1918, IJzeren medaille, Oorlogskruis met palm en de Militaire medaille.

Van Droogenbosch deed zijn militaire dienst onder andere bij het 5de Regiment Lansiers en bij de Cyclisten.

---

[2] Pauwels Pierre uit Aspelare doet reeds verschillende jaren opzoekingswerk over W.O.1. Hij bezoekt regelmatig archieven en begraafplaatsen in de Westhoek en het noorden van Frankrijk. Zijn archief bevat een onschatbare waarde aan gegevens en foto's over W.O.1.

Op 31 december 1917 – dus tijdens de oorlog – trad hij in Grand-Fort-Philippe (Frankrijk) in het huwelijk met Anna Maria Van den Berghe, een meisje geboren te Oostende op 18 juli 1896. In 1919 was zijn verblijfplaats te Oostende en verhuisde hij naar Audenbert (Frankrijk) tot 1922. In Frankrijk werden vier kinderen geboren. Vanaf 1931 vestigde het gezin zich te Liedekerke waar nog vijf kinderen geboren werden. Na de oorlog oefende Remigius het beroep van steengroevewerker uit. Hij stierf op 57-jarige leeftijd op 10 augustus 1947 te Liedekerke.

Remigius Van Droogenbosch
(foto: Pierre Pauwels)

Brevet van Remi Van Droogenbosch (foto: Pierre Pauwels)

De oorlogsmedailles van Jules Bauwens

Herman Brantegem

Na het einde van de Eerste Wereldoorlog werden medailles verleend aan militairen en burgers die zich tijdens de oorlog verdienstelijk hadden gemaakt. Enkel de titularissen mochten deze medailles dragen, met uitzondering van de moeders van de voor het vaderland gesneuvelde militairen. Op bidprentjes van overleden oud-strijders vind je dikwijls een opsomming van de verkregen eretekens. Van de oud-strijders te Okegem onderscheiden Jozef Petrus Van der Perre en Jules Bauwens zich wel met tien erevermeldingen. Op de afbeelding van onderstaande kader herkennen we: het Oorlogskruis met palm, het Vuurkruis, de Herinneringsmedaille 1914-18, de Overwinningsmedaille, het Militair Ereteken 2de klas, het IJzerkruis, het Kruis van Ridder in de Orde van Leopold II, het Kruis van Ridder in de Kroonorde, het Kruis van Officier in de Orde van Leopold II, het Distinguished Conduct Medal.

Kader met de medailles en de foto's van Jules Bauwens (foto: Wilfried Moens)

Het **Oorlogskruis** werd ingesteld op 25 oktober 1915 en toegekend aan militairen voor een daad van moed. Volgende personen kregen eveneens het oorlogskruis: militairen met minstens vijf frontstrepen (drie jaar frontdienst) voor goed gedrag, vrijwilligers ouder dan 40 of jonger dan 16 jaar met minstens 18 maand dienst in een gevechtseenheid, ontsnapte krijgsgevangenen die opnieuw in militaire dienst traden, en militairen die omwille van oorlogsverwondingen op inactief werden geplaatst. Een embleem in de vorm van een palm werd op het lint gebracht. De voorzijde van het kruis, dat gekruiste zwaarden tussen de kruisarmen heeft, toont een klimmende leeuw in het medaillon, de achterzijde is identiek behalve voor de vervanging van de leeuw door het Koninklijke monogram "A". Het lint is rood met vijf groene strepen.

Het **Vuurkruis** werd uitgereikt aan oud-strijders die een Vuurkaart hadden en die minstens 18 maanden in de frontlijn gediend hadden. Dit bronzen kruis met korte, brede armen werd ingesteld in 1934. Op de grote rechthoek aan de voorzijde is een verlaten slagveld te zien, geflankeerd door een verticale lauwertak, vooraan een helm op een bajonet, achteraan een heuvel met een 75 mm geschut terwijl de zon tussen enkele wolken schijnt. De keerzijde toont in het paneel een koningskroon van waaruit zeven stralen vertrekken en een grote lauwertak waarover de Latijnse tekst "SALUS PATRIAE/SUPREMALEX" is aangebracht. De jaartallen "1914/1918" staan rechts onderaan terwijl linksonder de naam van de ontwerper van het ereteken A. Bombaut, is vermeld. Het lint is rood met lichtblauwe randen en een centrale streep in diezelfde kleur.

De **Herinneringsmedaille aan de oorlog 1914-1918** werd toegekend aan hen die in de rangen van de Belgische strijdkrachten dienden gedurende de Eerste Wereldoorlog en voldeden aan de Overwinningsmedaille (zie verder). Deze bronzen medaille werd ingesteld op 21 juli 1919, en kon voorzien worden van een embleem: een kroon voor vrijwilligers, een zilveren staafje per frontstreep, een rood email kruis voor elke wondstreep (frontstrepen werden als volgt toegekend: de eerste streep na 1 jaar frontdienst, de volgende voor elke 6 maand frontdienst). De voorzijde van de Herinneringsmedaille toont het gehelmde hoofd van een soldaat waarbij de helm is versierd

met een lauwertak. In de onderste hoeken van de medaille staan de jaartallen '1914' en '1918', terwijl bovenaan de medaille een klimmende leeuw, omgeven door een eikenlooftak (links) en een lauwertak (rechts), te vinden zijn. De ommezijde heeft een tweetalig inschrift, onder een koningskroon geflankeerd door een eikelooftak (links) en een lauwertak (rechts). De medaille draagt de vermelding "MEDAILLE COMMEMORATIVE/DE LA CAMPAGNE/1914-1918/HERDENKINGSMEDAILLE/VAN DEN VELDTOCHT.

De **Overwinningsmedaille 1914-1918** werd uitgereikt aan allen die dienst deden in het Belgische leger tussen 1 augustus 1914 en 11 november 1918. Deze bronzen medaille werd ingesteld op 15 juli 1919. Op de voorzijde is de overwinningsgodin afgebeeld met uitgespreide vleugels en staande op een wereldbol. In haar linkerhand houdt ze een lauwerkrans. In haar rechter een zwaard en een lauwerkrans. De keerzijde toont binnen een lauwerkrans, het Belgisch wapen en omheen de rand is de tweetalige tekst "LA GRANDE GUERRE POUR LA CIVILISATION/ DE GROOTE OORLOG TOT DE BESCHAVING". Het lint is van het "regenboog" type dat door alle geallieerden voor deze medaille werd gebruikt.

Het **Militair ereteken 2de klas** was een medaille die werd uitgereikt aan soldaten voor 'moed en toewijding'. De regels om dit ereteken te ontvangen zijn eerder vaag. In de praktijk werd het uitgereikt aan oud-strijders met een bepaalde anciënniteit. Het ereteken bestaat uit een vierarmige ster met tussen de armen vergulde stralen. In het midden van de ster staat de Belgische heraldische leeuw. Het wordt opgehangen aan het lint met behulp van een vergulde koningskroon.

De **IJzermedaille 1914-1918** werd uitgereikt aan soldaten die tussen 17 en 31 oktober 1914 deel uitmaakten van het IJzerleger en er uitmuntend gestreden hebben. De bronzen medaille werd ingesteld op 18 oktober 1918. Op de voorzijde staat een naakte gehelmde man met een lans met aan de rechterzijde de data "17-31/oct/1914". In het geëmailleerde medaillon kan men het woord "IJser" lezen. Op de achterzijde zit een gewonde leeuw met onderaan opnieuw het woord "IJser". Het lint is rood (bloed) met brede zwarte randen (rouw). Het **IJzerkruis** vervangt de IJzermedaille en is eigenlijk dezelfde medaille maar geplaatst op een kortarmig kruis, met medaillon over de

bovenste kruisarm. Tussen de kruisarmen ligt een dunne lauwerkrans. Deze onderscheiding werd ingesteld in 1934 en kan enkel ter vervanging van de IJzermedaille worden gedragen. Men diende de IJzermedaille om te wisselen en de nieuwe te betalen. Deze decoratie is daarom vrij zeldzaam.

De **Orde van Leopold II** vormt samen met de Kroonorde en de Leopoldsorde de drie grote nationale orden in België. De orde werd in 1891 door Leopold II ingesteld voor personen die zich in Kongo Vrijstaat verdienstelijk hadden gemaakt. Na de overdracht van de kolonie aan de Belgische staat werd de orde bewaard voor soldaten en burgers die zich omwille van hun dapperheid lieten opmerken. In de praktijk moet men minstens 40 jaar zijn om in de Orde van Leopold II opgenomen te worden. Jules Bauwens kreeg op basis van deze anciënniteit achtereenvolgens het ereteken van **ridder** en **officier**. De ridder draagt het kruis aan een blauw lint op de linkerborst. Het kruis van de ridder is niet verguld en de kroon is van zilver. De medaille van de officier is voorzien van een extra rozet.

Bauwens ontving eveneens de medaille van **Ridder in de Kroonorde**. Ook deze orde werd door Leopold II ingesteld. Nochtans heeft zij geen specifieke militaire betekenis. De Kroonorde wordt beschouwd als een beloning voor 'algemene verdienste' van welke aard dan ook. Het kruis is herkenbaar aan de vijf wit geëmailleerde armen en tien punten. Op het centrale blauwe medaillon is een gouden of zilveren kroon aangebracht. Op de keerzijde staat een sierlijke dubbele "L", een verwijzing naar de koning.

Het meest opmerkelijke ereteken vormt zeker de **Distinguished Conduct Medal** (DCM) uit Groot-Brittannië. Het was aanvankelijk een hoge onderscheiding voor Britse militairen die zich in gevechten door hun moed onderscheidden. De medaille werd in 1854 ingesteld door koningin Victoria. De DCM is een zeldzame en hoge onderscheiding die zeer uitzonderlijk wordt gegeven aan eigen soldaten of militairen van bondgenoten. Waarom Jules Bauwens deze Britse medaille kreeg, blijft een raadsel.

Pieter-Jozef Triest (1895-1984)
Oorlogsvrijwilliger en oorlogsinvalide

In het archief van het Liedekerks Heemkundig Genootschap bevindt zich de levensbeschrijving van Pieter-Jozef Triest, opgetekend door zijn zoon Achilles Triest. Het artikel verscheen in 2000 in *Herinneringen aan Wereldoorlog I* van Clement Mertens en Aimé Gies. Het verslag is bijzonder interessant omdat het een treffend beeld geeft van de moeilijke jeugd van een eenvoudige boerenzoon in Okegem. Ook de herinneringen van Pieter-Jozef aan zijn periode als soldaat aan het front tijdens de Eerste Wereldoorlog zijn zeer verhelderend. Niet alleen illustreren zij het harde soldatenleven aan en achter het front, maar ook doen ze ons glimlachen over hoe vindingrijkheid en assertiviteit kunnen helpen om het leven als frontsoldaat toch wat dragelijk te maken. Maar uit het verhaal blijkt vooral dat men tijdens de oorlog bijzonder veel geluk moest hebben.

De lezer moet wel bedenken dat het hier gaat om een verslag 'uit tweede hand'. Het zijn de persoonlijke herinneringen van zoon Achilles aan de vele verhalen die Pieter-Jozef – waarschijnlijk meerdere keren – heeft verteld. Onvermijdelijk zal men in het verhaal de bewondering van een zoon voor zijn oude vader terugvinden. Hoe interessant de herinneringen van Pieter-Jozef Triest dus ook zijn, enige kritische zin is wel gewenst.

Wij hebben zo weinig mogelijk veranderd aan het verhaal van Achilles. Dit gebeurde enkel waar de leesbaarheid van de tekst dit vereiste. De passages waarin Achilles uitdrukkelijk zijn vader aan het woord laat, staan in cursief gedrukt. Minder bekende begrippen kregen een verklaring in de voetnoten (deze toelichtingen komen ook meestal uit de mond van Pieter-Jozef en Achilles). Tenslotte vermelden we nog dat Achilles zijn vader meestal bij zijn eerste naam Pieter noemde.

We laten nu Achilles aan het woord…

Pieter-Jozef Triest is geboren in Okegem op 20 oktober 1895 als derde kindje van Jozef-Gheudemondus (1867-1896) en Brewee Juliana (1872-1953).

Vader Jozef werkte als knecht op het "Hof te Schoor[3]" in Ninove en woonde met zijn vrouw en drie kinderen in bij zijn vader Domien (1821-1907) in Okegem. Het huisje van de familie Triest stond aan een wegeltje dat parallel liep met de Bruggeweg (gehucht Eversem) die op zijn beurt een verbinding vormde tussen de Fonteinstraat en de passerelle (loopbruggetje) over de Dender. Het loopbruggetje werd door de Engelse troepen opgeblazen in mei 1940 en nooit meer hersteld. Opvallend is dat vader Jozef-Gheudemondus maar 29 jaar oud geworden is. De sukkelaar is namelijk verdronken in de Dender.

Even een korte historiek van dit tragisch gebeuren. 31 juli 1896 was een snikhete dag. Jozef had de ganse dag hard gewerkt aan het binnenhalen van de oogst. In de late namiddag, na het werk dus, wou hij zich nog even gaan verfrissen in het koele water van de Dender. Zijn woonst stond op amper enkele tientallen meter van de rivier en samen met een buurman, ook een goede zwemmer, trokken zij naar de passerelle, meer bepaald waar alle bewoners van Eversem kwamen zwemmen. Vlug de kleren uit en pardoes in het water. Met een verhit lichaam zo direct in het water springen, was een fatale vergissing. Zijn kameraad kwam enkele meters verder sierlijk boven water, maar vriend Jozef zag men onder water ongecontroleerd met de armen zwaaien en wegzinken naar de bodem van de rivier. Enkele omstaanders sprongen onmiddellijk in de rivier en met veel moeite slaagde men er in Jozef op het droge te krijgen. Hij leefde nog en terwijl men hem op een kruiwagen naar huis voerde was, iemand al onderweg naar Ninove om een dokter te halen. Misschien had men het slachtoffer kunnen redden indien iemand van de aanwezigen had geweten wat hartmassage of kunstmatige ademhaling of mond-aan-mond-beademing was. De dokter zei niet veel te kunnen doen en de daaropvolgende nacht is de arme man gestorven (1/8/1896). 'Zijn veer was gestold', zeiden de mensen, wat dit ook moge betekenen. Moeder Juliana was bij het overlijden van haar man weer zwanger van haar

[3] Hiermee wordt uiteraard het Hof ter Schoor bedoeld aan de andere zijde van de steenweg tussen Ninove en Aalst, op het grondgebied van Ninove.

vierde kind. Zoon Adolf-Oscar is geboren op 31/12/1896. In 1896 was er volstrekt geen opvang voor dergelijke dramatische gevallen en er bleef voor moeder Linne (bijnaam voor Juliana) niets anders over dan met haar vier kinderen te gaan werken bij de boeren in de omgeving en soms was dit werken alleen maar voor de kost voor haar en de kinderen.

De kleine Pieter-Jozef verbleef meestal op het 'Hof te Schoor' waar hij zich nuttig maakte met het hoeden van de koeien. In die tijd waren de graasweiden nog niet of maar gedeeltelijk afgespannen met draad en de jongen moest er dus op toezien dat de koeien niet op de bewerkte grond liepen en de gewassen opaten of beschadigden.

Ondanks de armoede en honger is Pieter-Jozef opgegroeid tot een flinke man met een gestalte van 1,87 m. Hij was bedreven in alle werk op een grote boerderij, hij kon melken (met alle vingers pochte hij soms), de paarden mennen, ploegen en graan pikken (met pik en pikhaak) als de beste. Al die vaardigheden konden niet beletten dat hij een beetje wrokkig bleef en hij zocht daarom naar een uitweg om meer te verdienen. Op 18-jarige leeftijd kreeg hij de gelegenheid om naar de koolmijnen te gaan in Wallonië. De meeste 'koolputters' uit Okegem werkten in de mijn 'Ducquesnoy'. Dat was een mijnmaatschappij waar hard moest gewerkt worden maar men betaalde er enkele centiemen per uur meer... vandaar. De zwoegers van Okegem reden met de koolputterstrein (de fostrein) tot het station van Houdeng waar een trammeke van de mijn hen kwam ophalen en hen bracht tot vlak bij de 'gajolle" van de fos'[4].

Wij zijn nu einde 1913. Moeder Linne was op 12 juni 1900 hertrouwd met Triest Jean-Baptist, de oudere broer van haar eerste man. Zoals in haar eerste huwelijk volgden de kinderen snel op elkaar: Maria geboren op 23 september 1900, Frans-Adolf op 15 januari 1903 en tenslotte nog een nakomertje Julia-Palmire op 19 maart 1910 maar dat laatste kindje overleed tien dagen later. Einde 1913 werkten in het gezin van moeder Linne: vader Tist, zoon Hippoliet, dochter Rosalie en zoon Pieter. Men mag zeggen dat op dat ogenblik de toekomst er rooskleurig uitzag. Zoals algemeen geweten is, duren schone liedjes

[4] *koolput*

nooit lang en inderdaad op 4 augustus 1914 raakte ons land betrokken in een vreselijke oorlog. Het machtige Duitsland was ons land binnengevallen.

De oorlog

In *Mededelingen Heemkring Okegem* 6de jaargang 1981, nummers 1 en 2 wordt vermeld dat Pieter Triest half september 1914 Okegem verliet om niet door de Duitsers opgepakt te worden. Men moet weten dat bangelijke berichten de Duitsers vooraf gingen over hun moorden en plunderingen en dat er onder de bevolking een begrijpelijke paniek heerste. Samen met Pieter en enkele anderen was ook zijn schoonbroer Eduard Goelens, de echtgenoot van zijn zuster Rosalie, op de vlucht. De groep Okegemnaars ging te voet (of gedeeltelijk toch) naar Burst en vertrok vandaar met een goederentrein naar Parijs. Wat er juist gebeurd is weet ik niet maar Pieter, zijn schoonbroer en nog een paar anderen hebben nog twee of drie dagen geholpen aan de bietenoogst in Noord-Frankrijk en zijn dan op eigen houtje doorgereisd naar Parijs. Het loon zal in Noord-Frankrijk niet denderend geweest zijn.

In Parijs hebben de twee schoonbroers in een munitiefabriek gewerkt. Pieter zegde hierover: "Nee we hebben geen munitie gemaakt maar wel stoven *'geplaceerd in allerlei lokalen, de winter was immers in aantocht. Iedere dag kregen wij ons pree*[5] *want met die oorlog was men niet zeker dat ze u de volgende dag nog zouden terugzien'.*

Reeds begin oktober 1914 begonnen geruchten de ronde te doen dat de Belgische regering overwoog om alle weerbare mannen die België hadden kunnen verlaten, in te lijven in het leger. Eduard Goelens en Pieter Triest dachten dat het voor hen niet zo'n vaart zou lopen wegens te oud of te jong (34 en 18 jaar) maar eens zou het er toch moeten van komen. De schoonbroers besloten om de knoop door te hakken en zich aan te melden. Op 10 oktober 1914 hebben ze zich gemeld op het 9de rekruteringsbureau in Parijs. Goelens werd vrijwel onmiddellijk naar zijn vroegere eenheid gestuurd, het 2de regiment

[5] loon

grenadiers. De stakker had tegenslag, hij sneuvelde in Vinkem op 6 oktober 1918 (de oorlog was dus bijna voorbij). Mijn vader wist hierover te vertellen: *'Ik heb met Eduard nog gesproken een paar weken voor zijn dood. Hij stond op wacht in Adinkerke-De Panne op de plaats tegenover Moeder-Lambiek (nu het pretpark). Belgische soldaten waren bezig grond te effenen voor de aanleg van een nieuw oorlogskerkhof. Eduard was zeer zwaarmoedig en stelde zich vele vragen. Het had allemaal veel te lang geduurd en wie weet leeft ons Rosalie nog, vroeg hij zich af.'* Zijn vrouw Rosalie was namelijk in verwachting van hun eerste kindje toen de oorlog uitbrak. Eduard wist niet of de bevalling goed verlopen was, hoe het was met het kindje dat nu bijna vier jaar moest zijn, was het een jongen of een meisje? Eduard lag ook zwaar in de knoop met het schrikbarend aantal gesneuvelden van de laatste dagen en dat deed hem besluiten: *'mij zullen ze hier niet op leggen (op het kerkhof) ik steek nog veel liever mijn voet onder het wiel van een auto'*. Eduard ligt begraven ongeveer in het midden van datzelfde kerkhof van Moeder Lambiek. Op het zerkje staat gebeiteld "Goelens Eduard, geboren in Liedekerke op 12/8/1880, soldaat 2de regiment grenadiers, stierf voor België op 6 oktober 1918". Na de oorlog is vader, samen met tante Rosalie en de kleine Albert Goelens, het graf van hun echtgenoot en vader gaan bezoeken.

Ik moet dit droevig verhaal toch nog even bijkleuren door te zeggen dat Rosalie Triest stierf in 1924 (amper 30 jaar oud) na een val van de zoldertrap thuis. Het zoontje Albert Goelens overleed in 1935 aan tuberculose en was nog geen 22 jaar oud. Daarmee was het hele gezin van Eduard Goelens weggeveegd. Van tegenslag gesproken!

Vader hield ongetwijfeld veel van zijn 15 jaar oudere schoonbroer. Als hij over Eduard sprak, voelde men zo de ontroering in zijn stem en zeker als hij sprak over de dood van Eduard: *'Hij sneuvelde in Vinkem, geloof ik, getroffen door nen eclat d'obus die hem 't fas afsloeg'*. In begrijpelijke taal betekende het dat Eduard getroffen werd door een granaatscherf die hem de halswervels verbrijzelde. Altijd voegde vader er nog aan toe: *'Waar was pertang nen brave jongen'*.

Na zijn inlijving bij het leger werd Pieter Triest naar Calais gestuurd, naar een opleidingskamp voor Belgische rekruten. De opleiding was

hoofdzakelijk gericht op het gebruik van wapens en het harden der mannen door zeer zware lichamelijke oefeningen. De opleiding duurde zes lange maanden en de jonge Pieter was niet weinig blij toen hij eindelijk naar het front gestuurd werd. Het moet zijn dat de gebruikelijke selectie in de oorlog niet wordt toegepast want met zijn postuur van 1,87 meter werd deze lange manspersoon ingedeeld bij het 7de linieregiment, 11de compagnie, 3de bataljon en kreeg het stamnummer 62.777. Voor wie nog mocht twijfelen: linieregimenten waren voetvolk of piotten (waarmee ik niet kleinerend wil doen over de piotten).

Vader zei dat de grootste zeker geen 1,70 meter was en stak er met een kop bovenuit. Commandant Tromme had direct in de gaten dat hier een uitzondering moest gemaakt worden en gaf bevel dat soldaat Triest altijd op de laatste rij moest staan bij verzamelingen of marsen. Een ander voorbeeld dat hij hier niet werd verwacht, was het feit dat zijn uniform speciaal moest gemaakt worden en dat zijn uniformvest gevoerd was met ruitjesstof in plaats van de gebruikelijke kakistof. Zoals reeds gezegd was vader Pieter groot van gestalte (in die tijd was dat zeer groot) en was het misschien daardoor dat hij zoveel kon eten . Dat hij als kind zo dikwijls honger had, zal ook wel zijn invloed gehad hebben. In ieder geval is het zo dat het dagelijks rantsoen dat de soldaten kregen voor onze Pieter bijlange niet genoeg was. Zowat overal probeerde hij wat te versieren om zijn dagelijkse maaltijden wat aan te vullen. Spoedig wist hij van al zijn kameraden wat ze niet lustten en bij iedere bedeling van de rantsoenen was hij er als de kippen bij om dat eten te vragen waar ze geen zin in hadden. Toch bleef hij nog altijd tobben hoe hij dat probleem kon oplossen. Op een dag vroeg hij het rapport van de commandant[6] en vroeg op de man af om dubbel rantsoen. Commandant Tromme keek nogal verwonderd en maakte zijn lange soldaat duidelijk dat hij dit niet zomaar kon toestaan. *'Daar moesten gegronde redenen voor zijn'*, zei de commandant. Misschien kon de luitenant-geneesheer daar meer over zeggen. Reeds een paar dagen later mocht vader zich melden bij de luitenant-geneesheer, die een jonge vriendelijke kerel bleek te zijn. Aan de dokter werd uitgelegd dat het dagelijks rantsoen eten verre van voldoende was dat hij soms zelfs op het punt stond van flauw te vallen

[6] hij vroeg een onderhoud

van de honger. De luitenant legde uit dat het toestaan van dubbel rantsoen niet in zijn bevoegdheid lag. Alleen de hoofdgeneesheer van het regiment kon zoiets toestaan en dan nog mits een omstandig verslag van de geneesheer van de compagnie. *'Geef me dan zo een verslag'*, zei vader en tot zijn grote verwondering was de luitenant akkoord en schreef het verslag.

De hoofdgeneesheer was een kolonel en woonde in Adinkerke-De Panne in een prachtige villa nabij de duinen. Vader vertelde hierover hierna ... (vervolgens komt het verhaal dat Pieter nadien wellicht dikwijls verteld heeft, nvdr):

Ik belde aan en er kwam een jong meisje de deur openen. Ze vroeg wat ik wilde en ik zei dat ik een onderhoud wilde met de kolonel. 'Hebt ge papieren bij', vroeg ze, 'want hier mag je zo maar niet binnen'. Ik gaf haar de gesloten omslag van de luitenant-geneesheer. Het meisje ging naar binnen en liet mij aan de deur staan. Een paar minuten later kwam het meisje terug en liet mij in een prachtig salon. Ik had eerst mijn geweer moeten afgeven aan een sentinelle[7]*. Aan de muren van het salon hingen prachtige schilderijen en de kamer was o.a. ook bemeubeld met mooie lederen zetels. Ik had goesting mij neer te zetten in een van die zetels maar ik durfde niet omdat ik bang was de zetels te bevuilen. Ge moet weten dat alle soldaten een beetje (veel) stonken. De stank van modder, drek en urine uit de loopgraven was met geen middel uit de kleren te krijgen.*

De kolonel was een nogal zwaarlijvige man met een grote snor. Ik was een beetje onder de indruk van deze imposante figuur. Hij vroeg mij vriendelijk wat ik wou. Ik vertelde nog maar eens dat ik soms ongesteld werd van de honger, het gewoon rantsoen is veel te weinig voor mij, mijn kolonel. De kolonel zei dat dubbel rantsoen geven vrij ongewoon is, maar plots zei hij: 'kunt ge dan ook vechten voor twee?' Ik zei dat ik met een volle maag tot veel dingen in staat was. De kolonel nam een blad papier en begon stilzwijgend te schrijven. Nadat hij gedaan had stak hij het papier in een omslag, plakte deze toe en gaf hem mij met de woorden: 'Geef dat aan uw commandant en zie dat ik u hier nooit meer zie'. Door de laatste woorden van de kolonel

[7] een soldaat op wacht

was ik zeer ongerust, misschien stond er wel in de brief dat de commandant mij voor een poosje in het cachot moest steken. 's Avonds gaf ik de brief aan commandant Tromme en deze schoot in een onbedaarlijke lach bij het lezen van de brief. 'Ge hebt het toch wel klaargespeeld hé, Triest, vanaf morgen krijgt ge voor de rest van de oorlog dubbel rantsoen eten'.

Gewond

Het relaas van zijn eerste verwonding is ook de moeite waard om te vertellen. Vader zei hierover: *'Het was om een uur of twee 's nachts. Het was in Diksmuide, ik stond in den tranchee[8] te loeren naar de linies van den Duits. In de parapet[9] was een smalle gleuf, ruim breed genoeg om de loop van zijn geweer in te leggen. Met de vinger aan de trekker kon men direct schieten als het nodig was. Ik had mij een half minuutje gebukt om een sjiek[10] uit mijn ransel te nemen en zette mij meteen weer recht voor de gleuf. Opeens liep er bloed in mijn ogen en dan pas een doffe pijn aan de linkerkant van mijn voorhoofd. Ik besefte dat ik getroffen was door een kogel. Een paar minuten later was ik bewusteloos. Ze hebben mij weggebracht naar een veldhospitaal achter de frontlinies. Gedurende enkele dagen heb ik in het donker gelegen wegens een hersenschudding. Het was dan ook een serieuze knots die ik tegen mijn kop had gekregen. Het was weer eens het bewijs dat men 's nachts nooit de gleuf in de parapet mocht vrijlaten. De Duitsers hielden die zwarte muur van de Belgische linies scherp in het oog en als ze dan soms een lichtstreepje zagen richtten de scherpschutters hun geweer daarop en als het streepje dan weer zwart werd wisten ze dat er iemand achter stond en haalden de trekker over. Dat was mij overkomen door even niet na te denken. Die lichte streep komt er omdat de parados[11] veel lager is dan de parapet en hoe donker ook, men kan altijd een beetje licht waarnemen als men de schietgleuf vrijlaat. Ik moet toegeven dat ook wij de Duitse linies*

[8] loopgracht
[9] borstwering
[10] tabakspruim
[11] rugwering

scherp observeerden om eventueel een streepje licht waar te nemen. Ik ben met die kwetsuur drie maanden weggeweest van het front'.

Die wonde aan zijn hoofd had voor vader nog andere gevolgen: hij werd voor de rest van de oorlog vrijgesteld van het dragen van een helm. Een helm veroorzaakte pijn en kon hem duizelig maken. Vader zei het met zijn eigen woorden: *'Ik was exempt casque'.* Zou het kunnen dat die hoofdwonde meer was dan een hersenschudding? Was er soms geen lichte schedelbreuk of gevaar voor hersenbeschadiging? Vader wist het ook niet.

Deze vrijstelling van het dragen van een helm was de oorzaak van het volgende hilarisch incident. Ik laat weer vader aan het woord: *Op een dag was er een groot troependefilé op het strand van De Panne. Alle beschikbare troepen moesten er aantreden want koning Albert en koningin Elisabeth zouden een algemene schouwing houden. Het ganse leger was zowat in paniek. Iedereen moest zijn volledige uitrusting nazien en kuisen, de uniformen eventueel wassen en de wapens moesten absoluut blinken. Soldaat Triest liep er nogal ongedwongen bij, bij dergelijke defilés moest men in volle oorlogsuitrusting zijn, dus ook en zeker met helm. Ik mocht (of moest) geen helm dragen en vandaar dus mijn losse houding. De eerste sergeant-majoor had dit in de gaten. 'Gij kunt zeker niet doen zoals de anderen' riep hij boos. Met enig leedvermaak sneerde ik dat ik niet meeging omdat ik geen helm mocht dragen en de parade was toch voorzien in veldkledij met helm en wapens en de ganse bollenwinkel. Had de eerste sergeant-majoor niet goed gehoord wat ik gezegd had, weet ik niet. In ieder geval moest ik mij gereedmaken zoals alle soldaten.*

De compagnie van commandant Tromme stapte kranig, het hoofd rechtop en aangezicht naar de koning en de koningin gericht, voorbij. Opeens, boven het gecadanceerd geroffel der marcherende soldaten, een bulderende stem: 'qu'est ce que c'est pour un soldat sans casque? Le commandant de cette compagnie venez ici immidiatement'. Commandant Tromme, lijkbleek, nam een kwart draai naar links en spoedde zich naar de generaal die, hoog op zijn paard naast de koning stond. Commandant Tromme heeft waarschijnlijk, na een berisping de naam moeten zeggen van de soldaat zonder helm want na

een korte tijd weer die barse stem: 'Soldat Triest sortez des rang toute de suite'. Vader had dit gehoord en goed begrepen en in vijf tellen was hij tussen de duinen verdwenen. Nooit heb ik nog moeten meedoen aan een défilé, zei vader, *en ook de eerste piet (eerste sergeant-majoor) was vanaf dat ogenblik veel vriendelijker (of voorzichtiger).*

Verkenner

Een ander gevolg van die hoofdkwetsuur was zijn inlijving bij het speciaal korps verkenners (patrouilleurs). Vader vertelt: *Wij waren op die dag niet in eerste linie. 's Morgens na de groet aan de vlag en het appel (naamafroeping waarbij men moest antwoorden met 'present' – later mocht men 'tegenwoordig' zeggen) kwam commandant Tromme ons persoonlijk toespreken. Hij vertelde ons dat het hoofdkwartier beslist had een speciaal peloton op te richten in de verschillende sectoren aan het front. Het zouden 'pelotons patrouilleurs' worden die als opdracht zouden krijgen, bij voorkeur iedere nacht, tot bij de vijand te sluipen om de vooruitgeschoven posten van de scherpschutters uit te schakelen en er zouden mogelijk nog andere opdrachten bijkomen. Ik luisterde al niet meer verder en terwijl de commandant nog sprak was ik aan mijn buurman aan het uitleggen dat dit een goede gelegenheid was om die scherpschutters een lesje te leren voor die hoofdwonde die ze mij gelapt hadden. De commandant had opgemerkt dat ik aan 't fezelen was tegen een makker en riep boos: 'Soldaat Triest, gij moet zeker niet weten wat ik te zeggen heb?'. Toch wel mijn commandant zet mij maar op uw lijst, ik heb nog iets te regelen met den Duits. Een feit is zeker: ik was een der eerste vrijwilligers en de enige van mijn compagnie.*

Enkele dagen later moest ik naar Alveringem gaan, naar een plaats waar vroeger een windmolen stond. Aan een vijftal mannen, die daar reeds waren, vroeg ik of zij ook vrijwilligers waren voor dat speciaal peloton. Ik bleek op de goede afspraak te zijn. Stilaan kwamen er nog enkele mannen bij tot we uiteindelijk met twintig waren. Tenslotte kwam er nog een jonge luitenant, zijn naam was Verbist en voor de oorlog was hij advocaat ergens in het Antwerpse. Luitenant Verbist

was onze bevelhebber en ook vrijwilliger. Verbist zei dat we als herkenningsteken een wit lapje op de linkerborst moesten dragen zoals hijzelf er al een droeg. Het was de bedoeling met dat wit lapje vrije doorgang te krijgen in alle Belgische sectoren aan het front. De mannen met dat wit vodje mochten voortaan ook gaan eten in elke mess van de onderofficieren.

We zouden omzeggens elke nacht contact hebben met de vijand maar de luitenant zei ook dat we elke maand twaalf dagen verlof zouden krijgen. Al bij al niet slecht, dachten wij. Helaas, de toekomst zou het anders uitwijzen. Bij de uitreiking van onze wapens en uitrusting hadden wij al beter moeten weten: een korte maar vlijmscherpe bajonet, een kleine dolk, een 9 mm revolver, handgranaten met een zeer korte ontploffingstijd en de luitenant speelde ook nog argeloos met een soort vettig koordje, een pees met aan de uiteinden een stokje. Door die pees razendsnel rond de nek van een soldaat te slaan begrepen we dat dit een wurgkoord was. 'Ge weet maar nooit waar dit goed voor is', zei de luitenant. (Vader heeft nooit willen zeggen dat iedere soldaat zo een koordje gekregen heeft). *De luitenant voegde er nog aan toe dat krijgsgevangenen mee terug nemen naar de Belgische linies, in de meeste gevallen, vrij moeilijk zou zijn. De meeste soldaten huiverden bij de gedachte aan lijf aan lijf gevechten. Als de oorlog gedaan was, bleven er van de eenentwintig van het begin slechts drie over, namelijk luitenant Verbist, nooit gekwetst geweest, een Limburger genaamd Stern met enkel een paar lichte verwondingen en ikzelf met een zeer zware verwonding. Maar*, lachte vader, *die verwonding heb ik niet opgelopen tijdens een opdracht met de patrouilleurs.*

Wanneer vader over die periode vertelde, moest hij altijd even het hoofd schudden en zuchten. Die belevenissen hadden hem zwaar getekend. Hij had vele vrienden verloren, hun namen was hij vergeten maar hij wist nog zeer goed hoe ze gevallen waren. Aan het front is er altijd geweervuur en dan zag vader soms een makker, die enkele meters voor hem tot zijn middel in het water stond, plots wegzinken zonder nog een kik te geven. *Proberen helpen was er niet bij, wij mochten alleen bewegen als de luitenant hiertoe het bevel gaf. Als we soms vlak tegen de Duitse stellingen geplakt lagen, was een kuchje al*

voldoende om een salvo geweervuur te doen losbarsten en dat betekende meestal doden en gewonden.

Daar de pelotons danig werden uitgedund, deed het opperbevel van het leger steeds nieuwe oproepen en zo konden de rangen min of meer aangevuld worden. Sommigen sneuvelden al de eerste nacht, anderen vroegen al na een paar dagen om terug te keren naar hun vroegere compagnie. Om gemakkelijker vrijwilligers te trekken werd het maandelijks verlof opgetrokken tot vijftien dagen, maar gedurende de rest van de maand altijd met de dood naast u leven was er voor de meesten echt te veel aan. 'Dit is pure zelfmoord', was hun commentaar.

Tenslotte trof het opperbevel een wel zeer drastische maatregel: al wie voor de oorlog voor een lange periode in de gevangenis zat, kreeg genade als hij zich opgaf als vrijwilliger voor de patrouilleurs. Voorwaarde was wel dat men er voor de rest van de oorlog bij bleef natuurlijk. Van toen af waren er wat meer vrijwilligers, maar men ondervond spoedig dat deze kerels zeker zoveel schrik hadden als de andere soldaten en het aantal zelfmoorden uit wanhoop was schrikbarend.

Maar kom, soldaat Pieter Triest heeft het gehaald. Hij had misschien dat tikkeltje meer geluk en tobde niet te lang over gevallen kameraden. Het was nu eenmaal dagelijkse kost en teveel piekeren was trouwens gevaarlijk, men moest altijd bij de pinken zijn. Vader kon gemoedelijk vertellen over alles wat hij uitspookte tijdens zijn verlofdagen. Hij verzamelde namelijk zoveel mogelijk tabak en sigaretten, chocolade, zeep, enz. Hij ging al die spullen dan verkopen in Parijs, met de nodige winst wel te verstaan. Hoe hij met dat geld liters wijn kon kopen waarvan hij een deel zelf opdronk met de kameraden in Parijs en de rest weer verpatste aan vrienden aan het front.

Hij vertelde ook hoe hij een paar keren de aalmoezenier van de compagnie in de luren legde. Hij vertelde de aalmoezenier dat hij op bedevaart ging naar Lourdes. Dan kreeg hij van deze officier nog twee bijkomende dagen verlof op voorwaarde dat hij kwam vertellen hoe het in Lourdes verlopen was. In Parijs waren genoeg Belgen die hem

konden vertellen hoe het er aan toeging in Lourdes. Deze verhaaltjes speldde hij dan op de mouw van de aalmoezenier. Het spreekt vanzelf dat hij als devoot kristen goed gezien was bij deze officier.

De oorlog sleepte zich eindeloos voort en eiste dagelijks en ongenadig zijn aantal doden en gewonden. Op een dag was het de beurt aan vader, gelukkig niet bij de doden maar wel bij de zwaar gewonden. Ik geloof dat het de eerste dag was dat hij terug was uit verlof. Voor de volgende nacht was er voor hem nog geen opdracht voorzien en daarom moest hij - uitzonderlijk - die nacht wacht kloppen in de loopgraven.

Ik vertelde reeds dat hij behoorde tot een compagnie voetvolk met een kleinere gestalte dus. Dat bracht mee dat de gleuven in de borstwering tamelijk laag waren. Met zijn veel grotere gestalte moest vader dus half gebukt staan om de vijand te kunnen bespieden. Vader vertelt: *Ik stond dus half gebukt te loeren naar de overkant. Plots voelde ik even boven het linkerbekken, een tik als van een stomp voorwerp en meteen ook een snijdende pijn rechts iets onder het oksel. Een kogel had gans mijn lichaam doorboord, maar dat werd mij pas weken later verteld. Ik voelde de neiging om te hoesten en te braken en zakte meteen door de knieën. Kans om na te denken over wat er met mij was gebeurd, kreeg ik niet want ik was al na enkele seconden bewusteloos. Die kwetsuur liep ik op in Steenstraete en wat er verder met mij gebeurde, weet ik enkel van horen zeggen. Ik werd overgebracht naar een veldhospitaal in Beveren, na een maand naar Calais en na ongeveer zes maanden naar een hospitaal ergens tegen Orléans. In Beveren hebben ze mij bijna twee weken lucht moeten geven met een blaaspomp. Ik kon namelijk niet zelfstandig ademen. Bij mijn aankomst in Calais kon ik nog maar amper op mijn benen staan en werd dus steeds verplaatst op een brancard. Stilaan heb ik dan leren stappen, wat me na enkele weken ook lukte.*

De vele geneesmiddelen die ik moest slikken, hebben wel mijn genezing bevorderd, maar hadden ook tot gevolg dat ik al mijn haar verloor. Ondanks vele pogingen met allerhande haargroeimiddelen heb ik nooit meer mijn haardos teruggekregen.

Toen ik enkele weken in het hospitaal nabij Orléans was, viel het mij op dat het aantal gekwetsten dat daar werd binnengebracht haast niet meer te tellen was. Aan een gekwetste die mij in staat bleek om te praten, vroeg ik wat er aan de hand was aan het front. 'Maar beste jongen toch, den groten offensief is begonnen en den Duits krijgt nogal klop'. Dat was voldoende duidelijk voor mij. Ik trok naar de hoofdgeneesheer van het hospitaal en vroeg om naar het front te mogen gaan. Door de overvloed van gekwetsten en het tekort aan bedden mocht ik op eigen risico vertrekken. Gedeeltelijk met de trein en verder door autostop en te voet geraakte ik in West-Vlaanderen en het is toen dat ik mijn schoonbroer Eduard Goelens heb gesproken die op wacht stond aan een kerkhof in Adinkerke. Mijn compagnie was al vertrokken en eerst in Brugge heb ik ze weergevonden maar dan ook juist op tijd om dadelijk weer te vertrekken en deze keer naar Antwerpen.

Op het einde van de oorlog liep vader in Antwerpen een inwoner van Okegem tegen het lijf en die man beschikte over een grote som geld. Samen met zijn nieuwe vriend heeft vader twee dagen de bevrijding mee gevierd en zijn vriend heeft alle verteer betaald. Wie die vriend was, heeft vader nooit willen vertellen. Waarschijnlijk omdat die man al ruim twee maanden zijn compagnie niet meer had gezien en dus waarschijnlijk als vaandelvluchtige geboekt stond.

Het was ook in Antwerpen dat vader voor de eerste keer enkele dagen verlof kreeg. Stel je voor, na vier lange jaren mocht hij eindelijk eens naar huis. Normaal had hij zeer blij moeten zijn, maar hij zat met een groot probleem: hoe aan zijn zuster Rosalie vertellen dat Eduard gesneuveld was? Maar hij hoefde gelukkig de klus niet te klaren, een andere soldaat had reeds, met de nodige omzichtigheid, het nieuws gebracht.

Bij zijn thuiskomst lag het huis vol met Franse soldaten en moeder Linne was zo fier als een pauw dat haar zoon met die mensen kon praten en dan nog in het Frans! Dat haar zoon zo geleerd was, kon ze niet begrijpen.

Vader heeft de bezetting van het Ruhrgebied niet meer moeten meemaken. Zijn vrijwillige dienstneming bij het leger gold weliswaar

voor de duur van de oorlog maar zijn gezondheid moet nog niet helemaal in orde geweest zijn. Hij bleef nog een tijdje onder dokterstoezicht, heeft nog enkele onderzoeken moeten ondergaan en is tenslotte met onbepaald verlof gezonden op 19 augustus 1919. Hij was nog geen 24 jaar oud, maar wat een oorlogservaring rijker!

Enige tijd na zijn demobilisatie heeft het gemeentebestuur en de bevolking van Okegem gemeend een passende hulde te moeten brengen aan de oorlogshelden. Met de fanfare van Okegem op kop en de prominenten van de gemeente werden de helden thuis opgehaald. Na een Heilige Mis en de nodige toespraken werd op het dorpsplein een boom geplant als aandenken en hulde aan de moed en de vaderlandse plichtsvervulling van alle Okegemse oud-strijders. Vader had de eer de eerste spadesteek te mogen geven. Zijn heldendaden moeten toen reeds voldoende bekend geweest zijn bij zijn dorpsgenoten.

De pastoor van Okegem hielp vader aan werk bij de spoorweg en zo lag dan eindelijk de weg open naar een mooie en rustige toekomst. Of die toekomst inderdaad zo mooi geworden is, zal nog moeten blijken maar hierover later meer...

Toen vader zong

Op de vorige bladzijden heb ik reeds laten uitschijnen dat vader een blijmoedige en levenslustige kerel was. Hij zong veel, had een volle dragende stem en kende ook veel liedjes vooral dan uit de tijd van de oorlog. Het zijn jammer genoeg maar flarden en fragmenten van liedjes die ik mij herinner. Ik waag het toch deze stukjes tekst neer te schrijven in de stille hoop dat iemand misschien de tekst kan aanvullen of verbeteren. Hier gaan we:

1) En gaat toch niet naar Ramskapelle,
want daar schieten ze met bommen[12] en schrapnellen[13]

[12] Tamelijk zware projectielen afgevuurd door kanonnen van groot kaliber. De bommen ontploften bij aanraking met de grond.

[13] Genoemd naar de uitvinder Schrapnell. Handgranaten maar ook kleine projectielen die konden afgevuurd worden door licht geschut. Dit tuig ontplofte na enkele seconden in honderden kleine stukjes en was daarom zeer gevreesd wegens de pijnlijke en soms dodelijke

met obussen[14] en brisans[15] met marmitten[16] en percutans[17].
En gaat toch niet naar Ramskapel
want daar is 't niet wel.
Hij kreeg er klop op zijne kop
de Fransman sprong er bovenop op op op.

2) *En de acht dagen verlopen*
Wij moeten weeral naar den tranchee.
Er zijn er bij met zere poten,
Die zeggen ik en ga niemeer mee.
De commandant, de luitenant,
De eerste piet en de sergeanten,
Zeggen hier, 't is geen avans
Want ze steken a in Orléans.
En al die pachakroeten da ge ziet
Ze deugen ook voor anders niet. Bis

Volgens vader kreeg iedere soldaat om de maand acht dagen verlof. Gedurende dit verlof werd meestal al het geld verteerd in kroegen en ontspanningsgelegenheden achter het front. Het is begrijpelijk dat de meeste soldaten na acht dagen plezie, weinig zin hadden om terug te keren naar de loopgraven, de angst, de stank en de loerende dood. Alles werd geprobeerd om bij de dokter te geraken en zich te laten afkeuren voor de dienst in de frontlinie of tenminste om enkele dagen

---

verwondingen die het veroorzaakte. Als er veel schrapnellen vielen, was dit een aanwijzing dat de vijand zeer dichtbij was. Vooral 's nachts was een beschieting met schrapnellen zeer verontrustend en dit gaf soms aanleiding tot paniek onder de soldaten.

[14] Projectielen afgevuurd door kanonnen van middelmatig kaliber. Zij ontploften bij aanraking met de grond.

[15] Splinterbommen. Zij werden meestal gebruikt bij aanvallen of bewegingen buiten de loopgraven. Ze ontploften vlak voor ze de grond raakten en de duizenden stukjes metaal maakten konden vele doden en gewonden.

[16] Zeer zware projectielen. Ze werden 'marmite' genoemd wegens hun grote omvang. Ze werden afgevuurd door een zogenaamde Lance-bombe, een gigantische mortier met relatief korte loop en zeer grote opening.

[17] Eerder klein projectiel met grote doordringende kracht dat werd afgevuurd door een klein kanon met uitzonderlijk lange loop. Het was meer een soort zwaar geweer, gemonteerd op een driepikkel. Het projectiel werd gebruikt om dikke verschansingen te doorboren of te slopen zoals stenen muren of borstweringen van zandzakjes.

uitstel te krijgen. Vandaar die 'zere poten'. De officieren moesten er voor zorgen dat hun manschappen zo vlug en zo ordentelijk mogelijk terugkeerden naar de eerste lijn. Hoe ze dat deden? Door te dreigen met Orléans, de Franse stad waar een strafkamp gevestigd was. Wie eventueel later terugkwam, liep voor de rest van de oorlog braafjes in de pas. Als men liever aan het front was dan in Orléans dan moet het in dat kamp bijzonder erg geweest zijn en vandaar dus de scheldnaam "pachakroeten" voor de oversten die volgens de soldaten voor niets anders deugden dan de mannen te doen afzien.

3) *Op 't eerste blad gekeken,*
Veel politieke streken,
D'er eet nen apach gepikt
E kind e spelleken ingeslikt.
D'er es weer ne man vermoord
En vraa of twee versmoord
Nen hiêr trok 't slechte lot
En vloog met zijn Kl.. achter 't slot.
En in Parijs dor est weeral aan 't brannen
Ne vrieëden oorlog es weeral op hannen.

4) *Mo datter da veel mensen moesten weten*
Ze namen voor mij ellen hoed af.
'K heb nog mor eens in het prison gezeten
En da was mor voor vijf jaren straf.
Mijn arrestatie die werd er bevolen
Omdat ik me geld in mijne zak liep
Zesduizend franken, 'k had ze nie gestolen
Mor 'k had ze gekregen van eenen die sliep.
't Was hier in Brussel op de plateau
En 'k zei in mijn eigen wa schone cadeau.

5) *Zo leven wij ons gemak*
En hebben altijd veel centen op zak,
Want mijne peeren doet goei affairen
Hij kan de mensen arrangeiren,

Hij is erg rap in zijne stiel
In schammoteren neig habiel
Des 's nachts verdient hij veel centen
Waarvan wij leven op ons renten.

Vader kende nog veel andere liedjes en zong deze soms uit volle borst. Hij had trouwens een welluidende stem en zong nogal eens met de nodige gebaren en pathos. Vader huwde in oktober 1920 met ons moeder Cesarine D'herde (1894-1940) en woonde sedert zijn huwelijk tot zijn dood in 1984 in Liedekerke.

Een zware slag voor vader was het overlijden van ons moeder in januari 1940. Ik geloof dat ik hem nooit meer heb horen zingen. Hij overleefde moeder 44 jaren.

Een drietal weken voor zijn dood was ik hem gaan bezoeken in Sint-Rafaël in Liedekerke. Op een moment keek hij mij recht in de ogen en zei: *Jongen, ik geloof dat het stilaan met mij naar zijn einde gaat. Sommigen zeggen dat ik een zwaar en moeilijk leven gehad heb maar ik zeg altijd dat wie zijn miserie niet kan dragen is niet waard dat hij ze heeft. Alles samen heb ik eigenlijk een goed leven gehad. Niemand heeft mij ooit kapot gekregen.*

Zo is het inderdaad vader, u was een goed en plichtsgetrouw man. In de moeilijke omstandigheden van de Tweede Wereldoorlog hebt ge gedaan wat moest voor uw gezin. Bedankt voor alles vader.

Deze enkele bladzijden zijn zo goed als nonstop geschreven. Mijn herinneringen zijn waarschijnlijk onvolledig maar in geweten kan ik getuigen dat het meeste is gebeurd zoals vader het ooit vertelde. Vader vertelde veel over de oorlog, hij was fier over zijn oorlogsverleden en terecht.

Achilles Triest

INHOUD

Okegemse gesneuvelde soldaten van de Eerste Wereldoorlog 1

Herman Brantegem

Van Cotthem Alfons 17

Jozef Van der Speeten

Brevet van Okegemse oud-strijder van 1914-1918 duikt op in winkel te leper 22

Herman Brantegem

De oorlogsmedailles van Jules Bauwens 25

Herman Brantegem

Pieter-Jozef Triest (1895-1984) - Oorlogsvrijwilliger en oorlogsinvalide 29

Achilles Triest